

Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych –
**Polacy o kondycji ekonomicznej kraju
i własnej sytuacji materialnej
w trzecim kwartale 2011 r.**

Warszawa, październik 2011

- ❑ W III kwartale 2011 roku *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* osiągnął wartość 94,4 pkt. Oznacza to, że nieco więcej Polaków wyraża negatywne opinie na temat sytuacji ekonomicznej. W porównaniu z II kwartałem 2011 roku wartość *WNE* nie zmieniła się znacząco (spadek zaledwie o 0,4 pkt.), a w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego obniżyła się o 4,1 pkt. (*WNE* w III kwartale 2010 wynosił 98,5pkt.).
- ❑ *Wskaźnik Ocen Gospodarki* w III kwartale 2011 roku wynosi 95,7 pkt. – nieco poniżej 100 pkt. symbolizujących równowagę pomiędzy optymizmem a pesymizmem – oznacza to niewielką przewagę osób negatywnie oceniających stan polskiej gospodarki. W porównaniu z II kwartałem b. r. nastąpił niewielki spadek *WOG* (o 1,7 pkt.).
- ❑ Również *Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych* w III kwartale 2011 roku osiągnął wartość mniejszą od 100 pkt. (93,3 pkt.), co oznacza, że więcej jest osób oceniających negatywnie sytuację swojego gospodarstwa domowego. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego nastąpił spadek *WSGD* o 7,9 pkt.

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła: TNS OBOP.

Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych to badanie prowadzone cyklicznie przez TNS OBOP. *WNE* konstruowany jest na podstawie dziewięciu pytań odnoszących się zarówno do sytuacji makroekonomicznej – kraju, jak i mikroekonomicznej – gospodarstw domowych. Pytania, które stanowią bazę dla tworzenia tego wskaźnika, diagnozują aktualną odczuwaną sytuację, oceniają kierunek dotychczasowych zmian oraz obejmują prognozy w perspektywie 1 roku oraz 3 lat¹.

Ze *Wskaźnika Nastrojów Ekonomicznych* wyodrębnia się dwa podwskaźniki: *Wskaźnik Ocen Gospodarki (WOG)* oraz *Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych (WSGD)*, które umożliwiają łatwą i szybką weryfikację wpływu spraw mikro- oraz makro-gospodarczych na poziom ogólnych nastrojów ekonomicznych panujących w społeczeństwie obecnie oraz w latach poprzednich.

Po raz pierwszy pomiaru nastrojów ekonomicznych dokonaliśmy jesienią 1994 r. Wyniki najnowsze pochodzą z badania zrealizowanego w III kwartale 2011 r.²

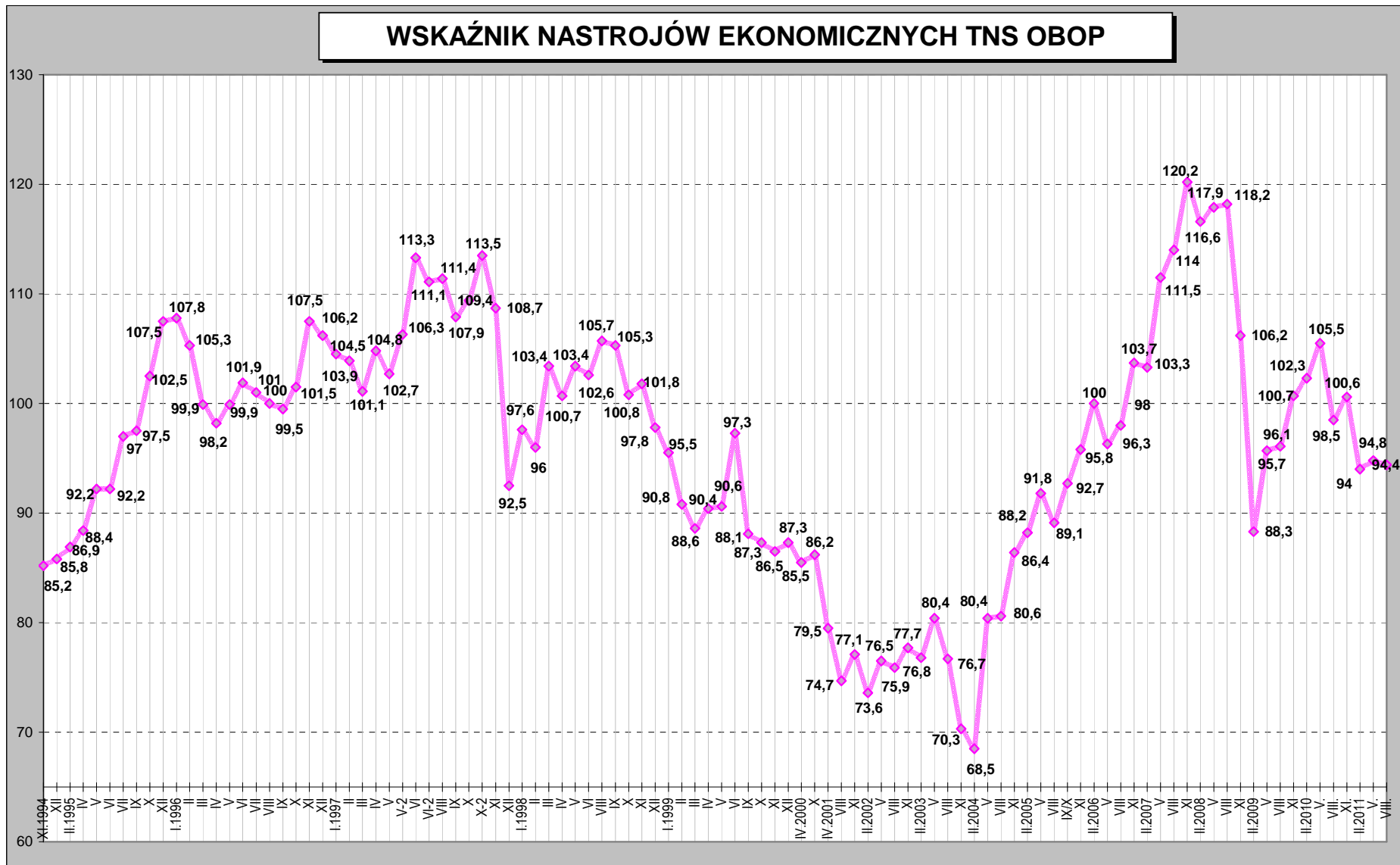
Prezentowane w tym raporcie wskaźniki (zarówno *WNE*, *WOG* jak i *WSGD*) oparte są na skali 0-200, gdzie 0 – oznacza najniższą, minimalną wartość (skrajny pesymizm), 100 – to wartość środkowa (symboliczna równowaga między optymizmem a pesymizmem), a 200 – to najwyższa, maksymalna wartość w przypadku każdego z omawianych tu wskaźników (skrajny optymizm).

¹ Szczegółowe informacje znajdują się w aneksie.

² Sondaż zrealizowano w dniach 4-7 sierpnia 2011 r. na ogólnopolskiej, losowej, reprezentatywnej próbie 1005 mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat. Maksymalny statystyczny błąd pomiaru dla tej wielkości próby wynosi +/- 3,1%, przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

WSKAŹNIK NASTROJÓW EKONOMICZNYCH TNS OBOP

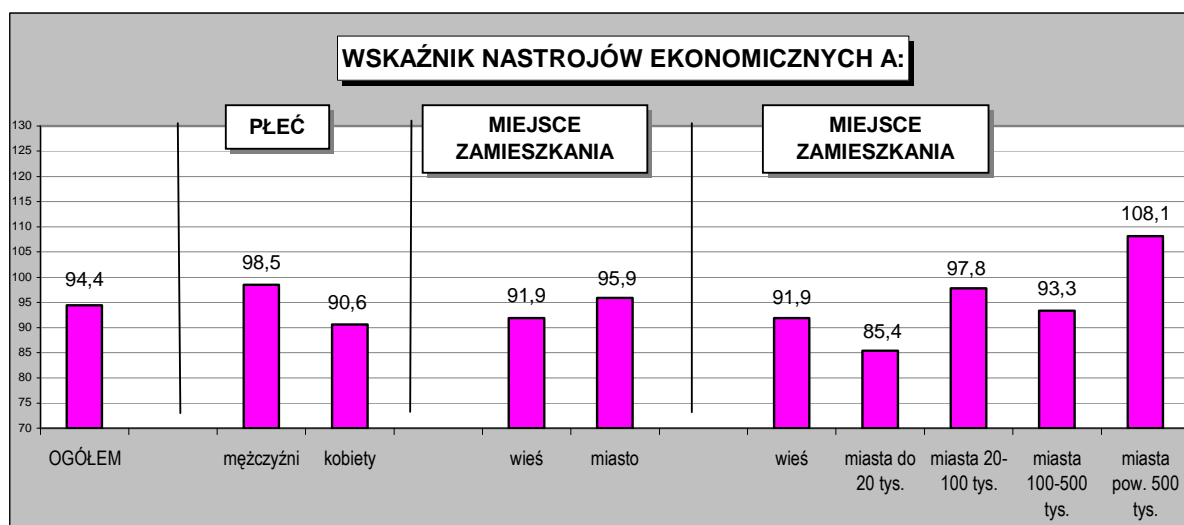
W III kwartale 2011 roku *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* osiągnął wartość 94,4 pkt. Oznacza to, że nieco więcej Polaków wyraża negatywne opinie na temat sytuacji ekonomicznej. W porównaniu z II kwartałem 2011 roku wartość *WNE* nie zmieniła się znacząco (spadek zaledwie o 0,4 pkt.), a w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego obniżyła się o 4,1 pkt. (*WNE* w III kwartale 2010 wynosił 98,5pkt.).

OPTYMIŚCI I PESYMIŚCI

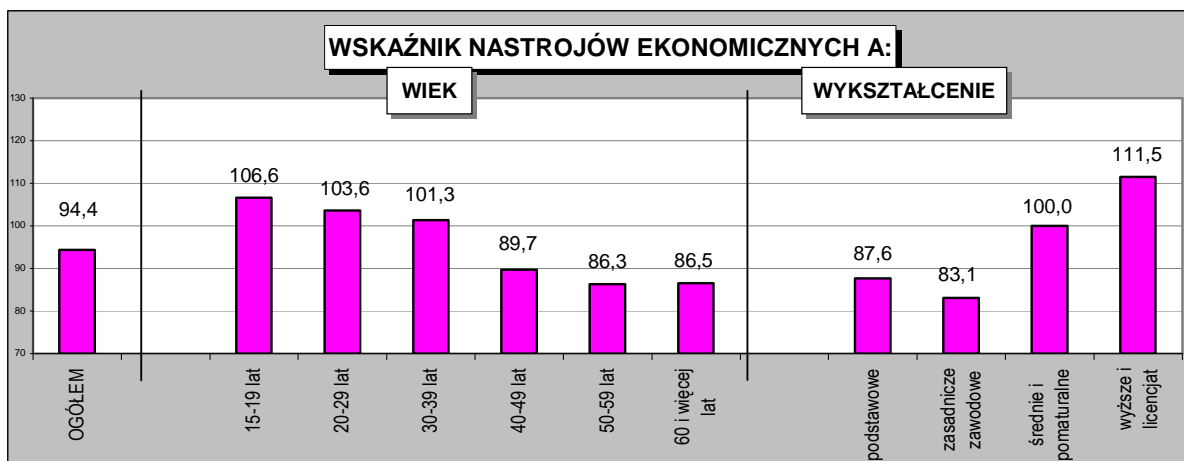
Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych pokazuje, że mężczyźni są większymi optymistami (98,5 pkt.) niż kobiety (90,6 pkt.).

Mieszkańcy miast o liczbie mieszkańców powyżej 500 tys. (108,1 pkt.) oraz miast 20-100 tys. (97,8 pkt) częściej wypowiadają się pozytywnie o polskiej sytuacji mikro- i makroekonomicznej niż mieszkańcy miast do 20 tys. mieszkańców (85,4 pkt.) i mieszkańcy wsi (91,9 pkt.).

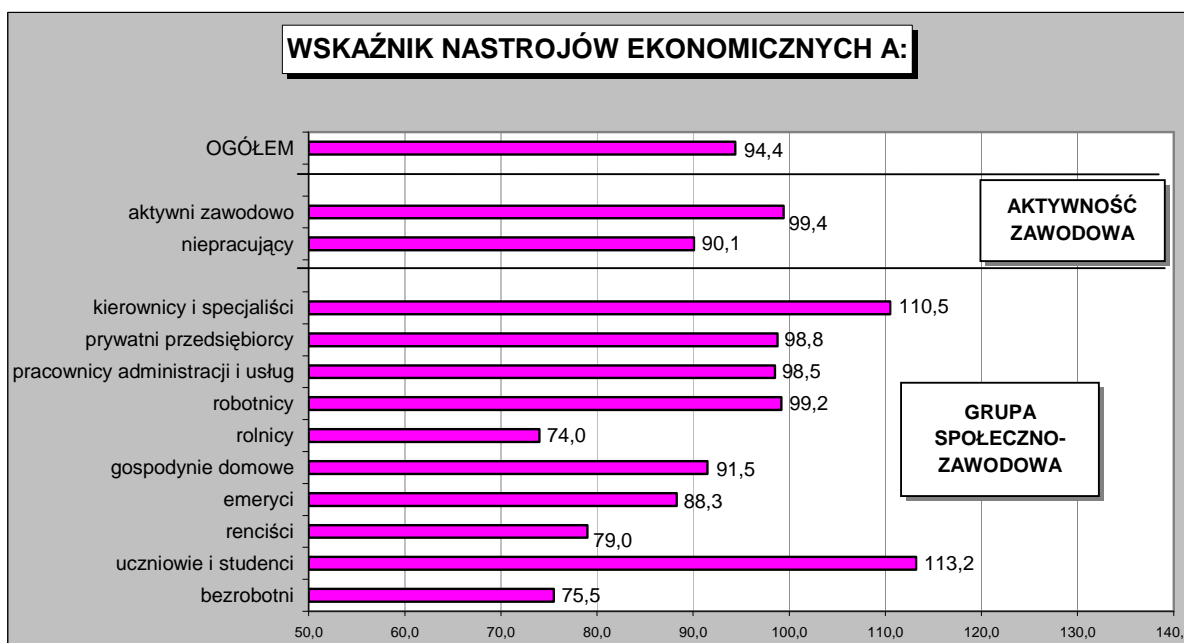
Wraz z wiekiem respondentów spada wartość *Wskaźnika Nastrojów Ekonomicznych*. WNK osiąga najwyższe wartości w grupie 15-19-latków (106,6 pkt.) oraz 20-29-latków (103,6 pkt.), nieco niższe wśród 30-39-latków (101,3 pkt.), najniższe natomiast wśród 40-49-latków (89,7 pkt.), 50-59-latków (86,3 pkt.) oraz osób w wieku 60 i więcej lat (86,5 pkt.).

Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych jest wyższy wśród osób z wykształceniem średnim i pomaturalnym (100,0 pkt.) oraz respondentów z wykształceniem wyższym i licencjackim (111,5 pkt.). Natomiast osoby z wykształceniem podstawowym (87,6 pkt.) oraz zasadniczo zawodowym (83,1 pkt.) znacznie częściej pesymistycznie oceniają sytuację ekonomiczną w kraju.

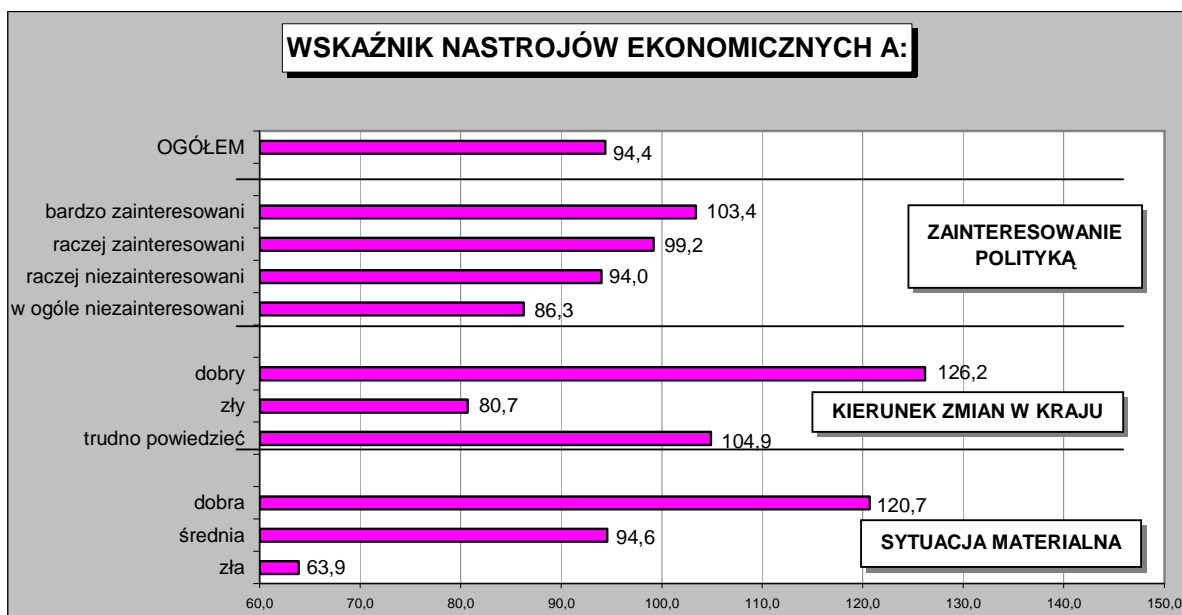
Największymi optymistami, jeśli chodzi o sytuację w polskiej ekonomii, są uczniowie i studenci (113,2 pkt.) oraz kierownicy i specjaliści (110,5 pkt.). Pesymistyczne opinie wyraźnie przeważają natomiast wśród rolników (74,0 pkt.), bezrobotnych (75,5 pkt.) oraz rencistów (79,0 pkt.).

Ogólnie *WNE* przyjmuje wyższe wartości wśród osób aktywnych zawodowo (99,4 pkt.), niż wśród niepracujących (90,1 pkt.).

Im większe jest zainteresowanie polityką wśród badanych tym lepsze są nastroje ekonomiczne. *WNE* waha się od 103,4 pkt. i 99,2 pkt. wśród – odpowiednio - osób bardzo i raczej interesujących się polityką do 94,0 pkt. wśród raczej niezainteresowanych i 86,3 pkt. wśród osób w ogóle niezainteresowanych tą tematyką.

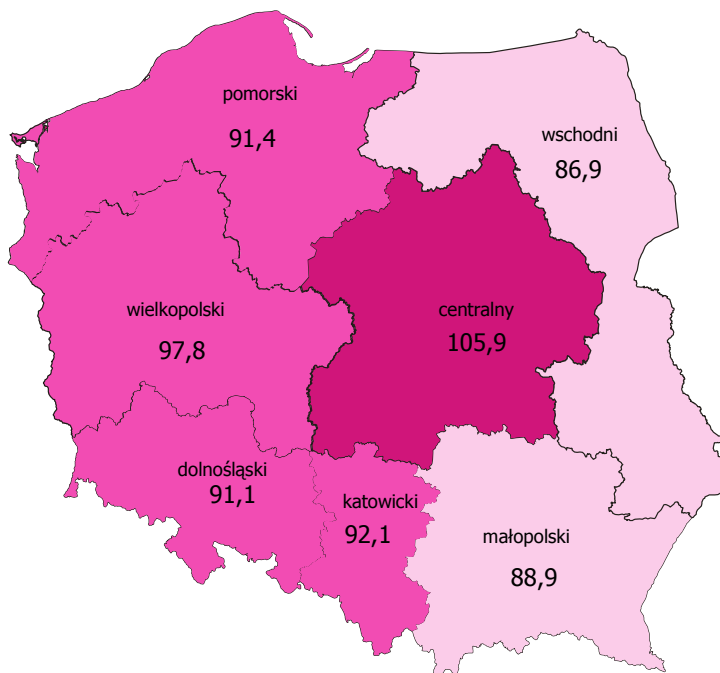
WNE jest tym wyższy im lepsza jest ocena kierunku zmian w kraju. Wskaźnik ten przyjmuje wartość 126,2 pkt. w grupie osób dobrze oceniających kierunek biegu spraw w Polsce i zaledwie 80,7 pkt. wśród osób oceniających go źle.

Nastroje ekonomiczne zależą od oceny sytuacji materialnej swojego gospodarstwa domowego: najlepsze są wśród respondentów dobrze ją oceniających (120,7 pkt.), a najgorsze – wśród badanych wyrażających się źle na ten temat (63,9 pkt.).

NASTROJE EKONOMICZNE W REGIONACH

W III kwartale 2011 roku *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* najwyższy jest w regionie centralnym (105,9 pkt.), a najniższy – w małopolskim (88,9 pkt.) i wschodnim (86,9 pkt.).

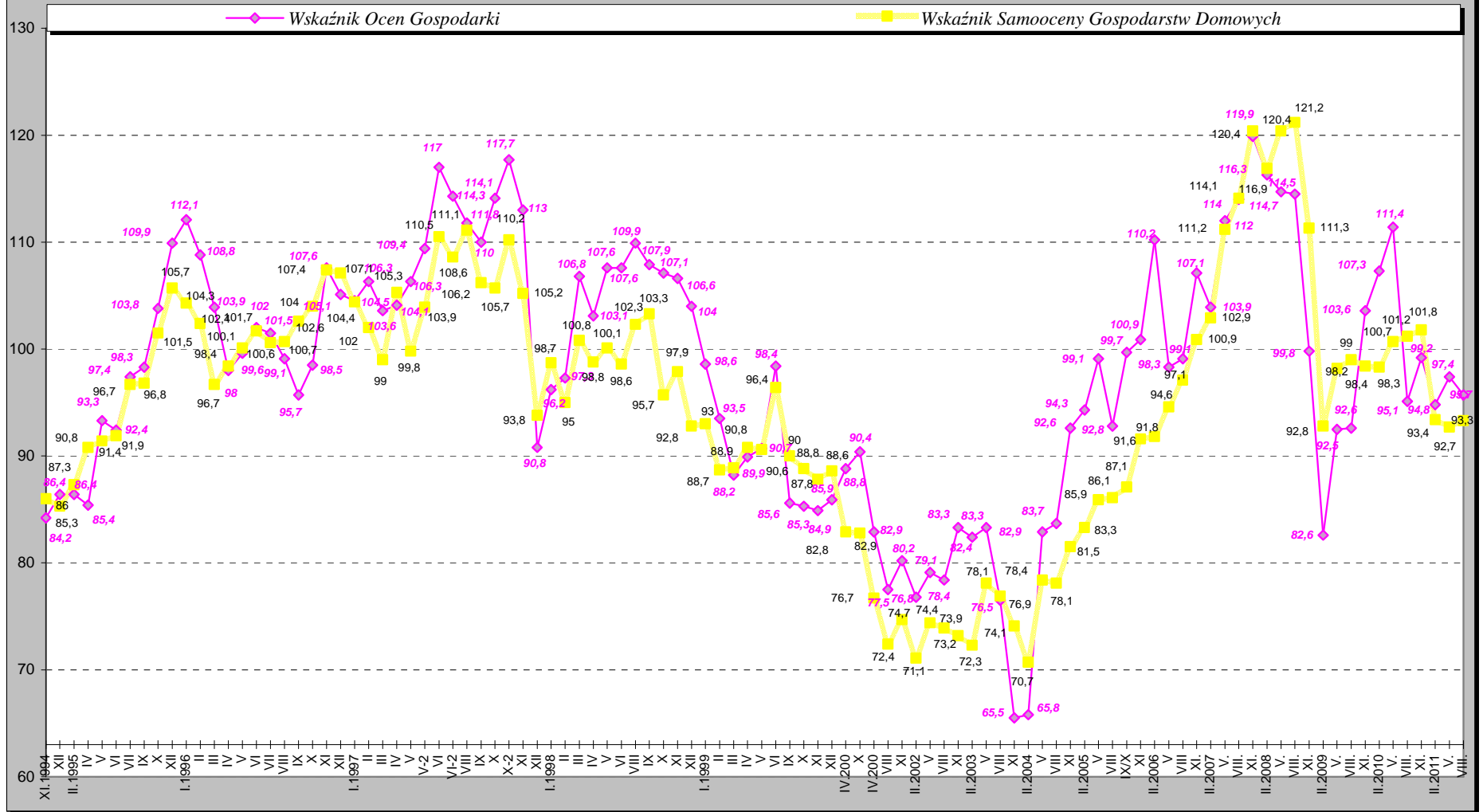

OCENY GOSPODARKI A SAMOOCENA GOSPODARSTW DOMOWYCH

Wskaźnik Ocen Gospodarki w III kwartale 2011 roku wyniósł 95,7 pkt. – nieco poniżej 100 pkt. symbolizujących równowagę pomiędzy optymizmem a pesymizmem – oznacza to niewielką przewagę osób negatywnie oceniających stan polskiej gospodarki. W porównaniu z II kwartałem b. r. nastąpił niewielki spadek *WOG* (o 1,7 pkt.).

Również *Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych* w III kwartale 2011 roku osiągnął wartość mniejszą od 100 pkt. (93,3 pkt.), co oznacza, że więcej jest osób oceniających negatywnie sytuację swojego gospodarstwa domowego. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego nastąpił spadek *WSGD* o 7,9 pkt., natomiast w porównaniu z II kwartałem 2011 roku nastąpił niewielki wzrost o 0,6 pkt.

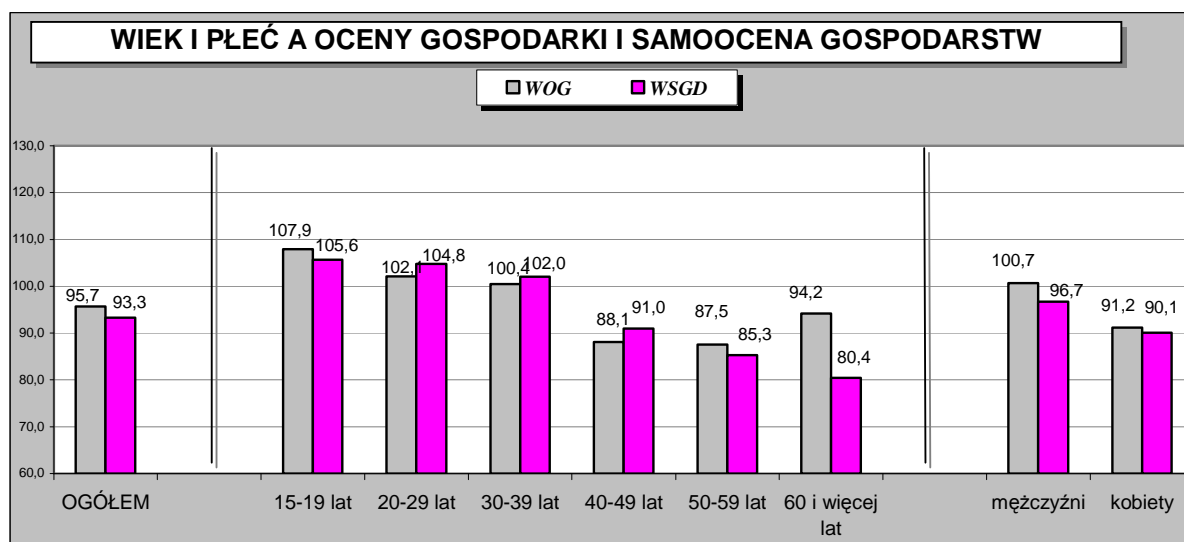
OCENY GOSPODARKI A SAMOOCENA GOSPODARSTW DOMOWYCH

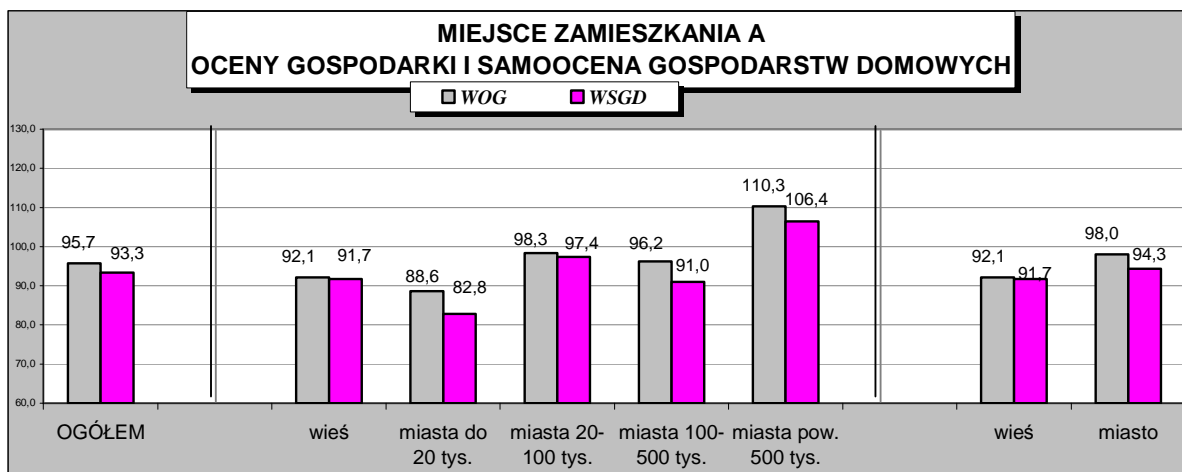
OPTYMIZM I PESYMIZM W SAMOOCENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH A W OCENACH GOSPODARKI

Wskaźnik Ocen Gospodarki jest wyższy wśród mężczyzn (100,7 pkt.) niż wśród kobiet (91,2 pkt.). Optymistami w ocenie polskiej gospodarki są również 15-19-latkowie (107,9 pkt.), 20-29-latkowie (102,1 pkt.), zaś pesymiści to przede wszystkim osoby w wieku 40-49 lat (88,1 pkt.) oraz 50-59 lat (87,5 pkt.).

Wskaźnik Sytuacji Gospodarstw Domowych również jest wyższy wśród mężczyzn (96,7 pkt.) niż wśród kobiet (90,1 pkt.). Ponadto ocena sytuacji gospodarstw domowych jest uzależniona od wieku – im respondenci są starsi tym gorzej oceniają swoje gospodarstwa domowe. Oceny wahają się od 105,6 pkt. wśród najmłodszych (15-19 lat) do 80,4 pkt. wśród osób w wieku 60 i więcej lat.

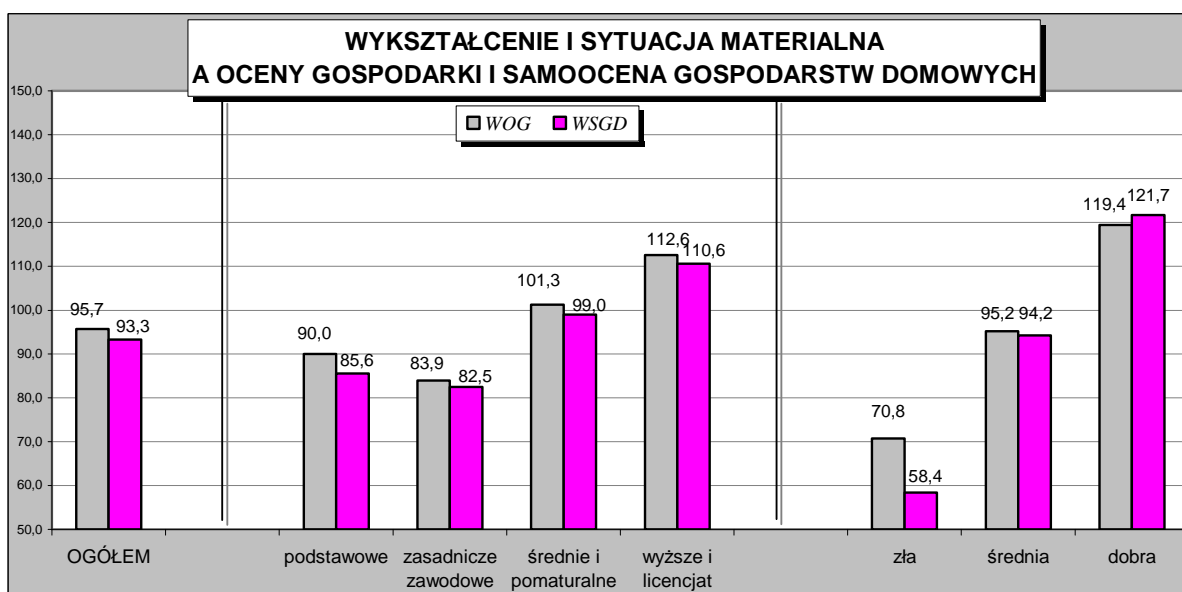
Zarówno *Wskaźnik Ocen Gospodarki* jak i *Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych* są najwyższe wśród mieszkańców największych miast (miasta pow. 500 tys. – odpowiednio 110,3 pkt. i 106,4 pkt.) najniższe, natomiast, są wśród respondentów z miast do 20 tys. mieszkańców (odpowiednio 88,6 pkt. i 82,8 pkt.).

Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych jest najwyższy wśród osób z wykształceniem wyższym i licencjackim (110,6 pkt.), natomiast najniższy jest wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (82,5 pkt.).

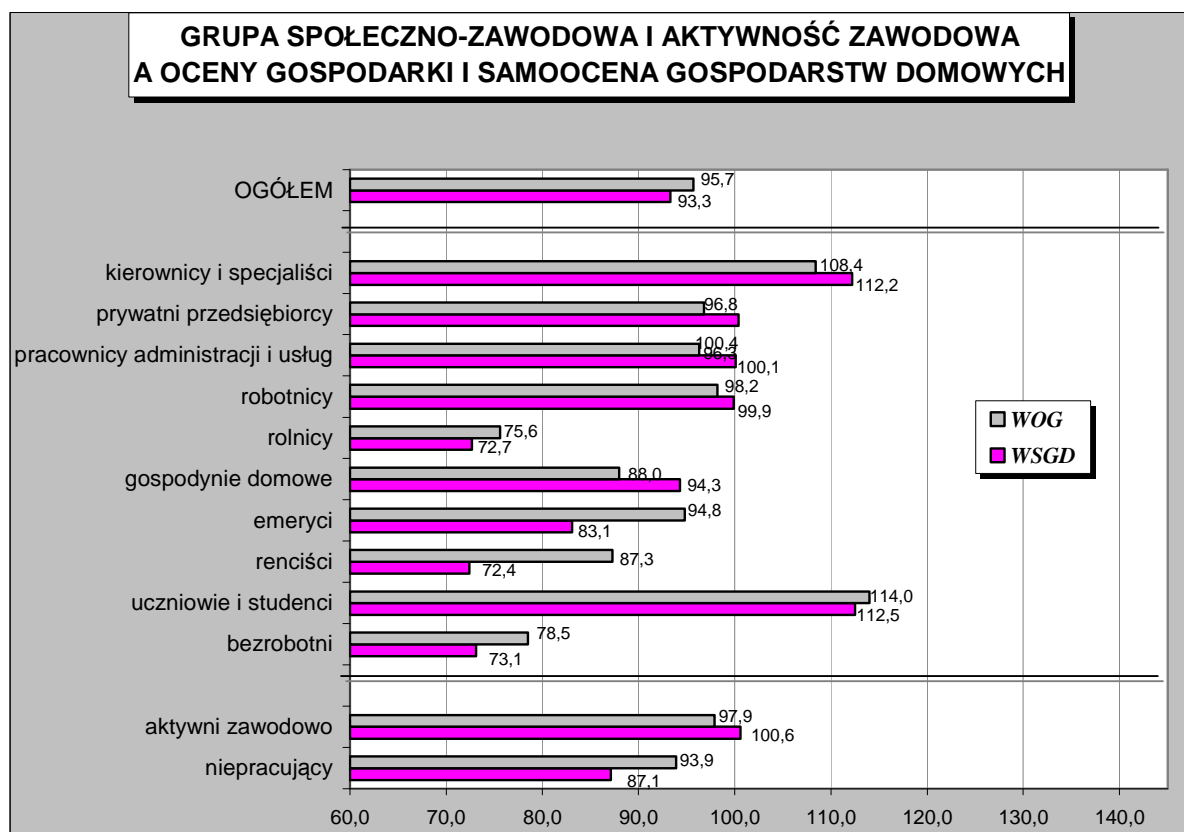
Podobnie kształtuje się *Wskaźnik Ocen Gospodarki* – najniższy jest wśród badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (83,9 pkt.), zaś najwyższy – wśród badanych z wykształceniem wyższym i licencjackim (112,6 pkt.).

Osoby będące w złej sytuacji materialnej źle oceniają zarówno sytuację gospodarczą (70,8 pkt.), jak i sytuację swoich gospodarstw domowych (58,4 pkt.). Wśród badanych w dobrej sytuacji materialnej *WOG* wynosi aż 119,4 pkt., a *WSGD* 121,7 pkt.

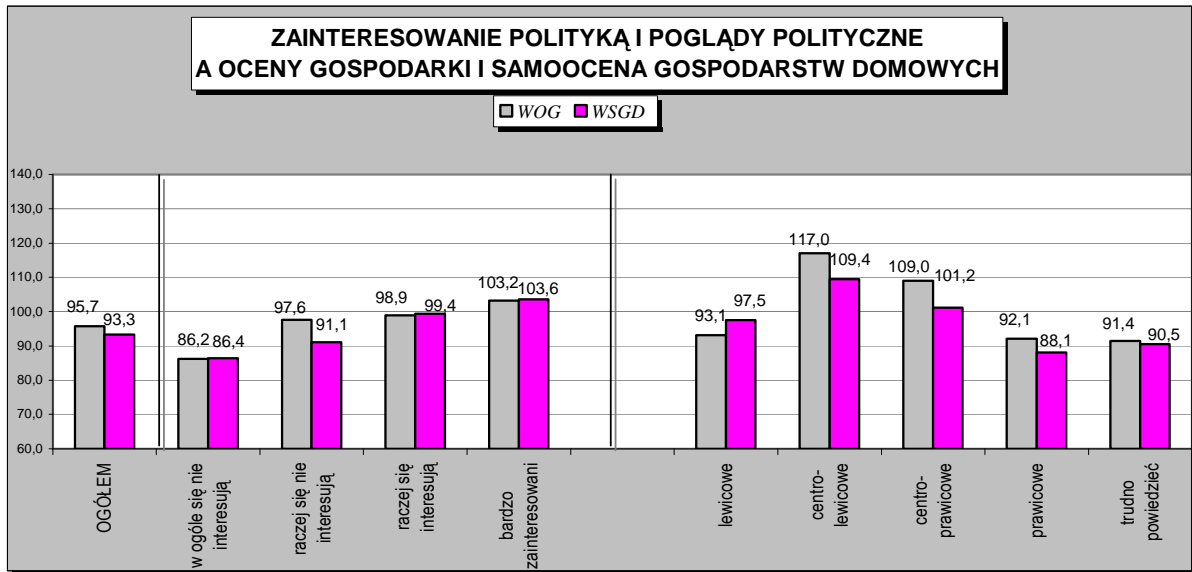

Uczniowie i studenci (114,0 pkt.), a także kierownicy i specjaliści (108,4 pkt.) najbardziej optymistycznie oceniają polską gospodarkę. Najgorzej, natomiast, oceniają ją rolnicy (75,6 pkt.) i bezrobotni (78,5 pkt.).

Również *Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych* najwyższy jest wśród kierowników i specjalistów (112,2 pkt.) oraz uczniów i studentów (112,5 pkt.). Najniższy jest natomiast wśród rencistów (72,4 pkt.), rolników (72,7 pkt.) oraz bezrobotnych (73,1 pkt.).

Oceny gospodarki są tym lepsze im większe jest zainteresowanie respondentów polityką. *WOG* wynosi od 86,2 pkt. wśród osób w ogóle niezainteresowanych polityką do 103,2 pkt. wśród osób bardzo nią zainteresowanych. Najlepsze zdanie o sytuacji gospodarki mają badani o centrolewicowych (117,0 pkt.) i centroprawicowych (109,0 pkt.) poglądach politycznych, zaś najgorsze – osoby o poglądach prawicowych (92,1 pkt.), a także badani nie potrafiący określić swoich poglądów politycznych (91,4 pkt.).

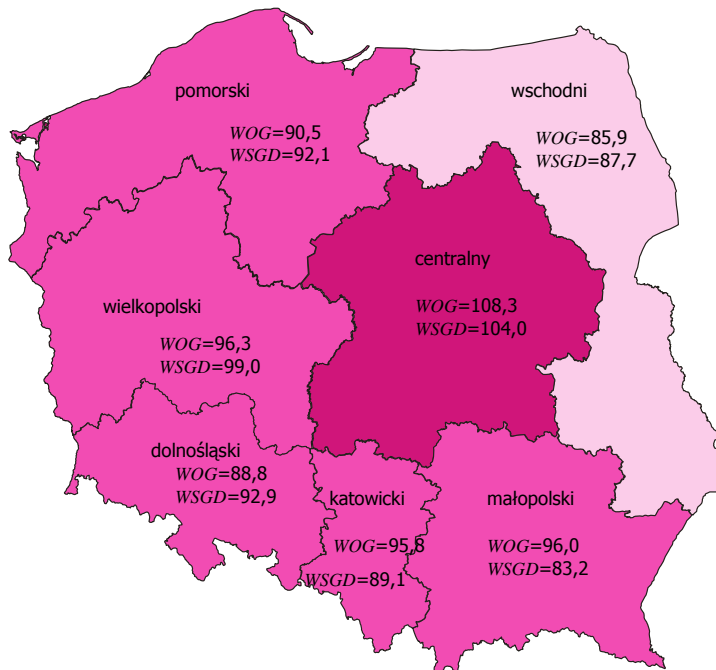

Stopień zainteresowania polityką jest związany także z samooceną gospodarstw domowych. *WSGD* wśród respondentów, którzy polityką w ogóle się nie interesują, wynosił 86,4 pkt., a wśród bardzo nią zainteresowanych 103,6 pkt.

Osoby o centrolewicowych (109,4 pkt.) oraz centroprawicowych (101,2 pkt.) poglądach politycznych najlepiej oceniają sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego, zaś najgorzej wypowiadają się osoby o poglądach prawicowych (88,1 pkt.).

NASTROJE EKONOMICZNE W REGIONACH

Zarówno *Wskaźnik Ocen Gospodarki* jak i *Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych* osiągają najwyższe wartości w regionie centralnym (odpowiednio 108,3 pkt. i 104,0 pkt.), najniższe zaś w regionie wschodnim (odpowiednio 85,9 pkt. i 87,7 pkt.)

PODSUMOWANIE

W III kwartale 2011 roku, w porównaniu z poprzednim kwartałem, nie nastąpiła znacząca zmiana *Wskaźnika Nastrojów Ekonomicznych* (spadek zaledwie z 94,8 pkt. do 94,4 pkt.), i tak jak to było przez ostatnie pół roku, znajduje się poniżej symbolicznej granicy pomiędzy optymizmem a pesymizmem.

Wskaźnik Ocen Gospodarki znajduje się na poziomie świadczącym o przewadze osób negatywnie oceniających sytuację gospodarczą w Polsce nad oceniającymi ją pozytywnie. W porównaniu z II kwartałem wartość *WOG* zmniejszyła się o 1,7 pkt.

W przypadku *Wskaźnika Samooceny Gospodarstw Domowych* mamy do czynienia z niewielkim wzrostem jego wartości w porównaniu z II kwartałem 2011 roku (o 0,6 pkt.). Od początku 2011 roku wartość *WSGD* utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

ANEKS

Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych obliczany jest na podstawie dziewięciu pytań o tematyce gospodarczej:

Wartość minimalna *Wskaźnika* (dziewięć odpowiedzi pesymistycznych), to 0, środkowa – 100, natomiast maksymalna (dziewięć odpowiedzi optymistycznych) – 200 punktów.

- ❶ ocena polskiej gospodarki w kontekście rozwoju bądź kryzysu
- ❷ prognoza materialnych warunków życia ludności w naszym kraju w perspektywie trzyletniej
- ❸ prognozy inflacyjne w perspektywie najbliższych 12 miesięcy
- ❹ skłonność do oszczędzania
- ❺ skłonność do inwestowania w dobra trwałego użytku
- ❻ ocena sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego w okresie ostatnich 12 miesięcy
- ❼ prognoza sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego w okresie najbliższych 12 miesięcy
- ❽ aktualna ocena sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego (w odniesieniu do możliwości regularnego opłacania podstawowych świadczeń)
- ❾ ocena sytuacji na rynku pracy

Na *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* składają się dwa podwskaźniki: *Ocen Gospodarki i Samooceny Gospodarstw Domowych*. Oba podwskaźniki mogą przybierać – podobnie jak *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* – średnie wartości mieszczące się w granicach między 0 a 200 punktów.